

AZ ASLIB 1966. ÉVI 40. KONFERENCIÁJA SCHEVENINGENBEN

Vince Pálné

Az angliai Szakkönyvtárak és Tájékoztatási Irodák Szövetsége /Association of Special Libraries and Information Bureaux, a továbbiakban rövidítve: ASLIB/ 1966. évi 40. konferenciáját most első ízben rendezte külföldön, Hollandiában. Ennek indítéka egyfelől az volt, hogy az ASLIB konferenciát megelőzően két nemzetközi szervezet - a könyvtárosoké: az IFLA és a dokumentalistáké: a FID - ugyan-csak Scheveningenben tartotta évi összejövetelét; lehetővé kívánták tenni, hogy számos nemzetközi tekintéllyel rendelkező külföldi tájékoztatási szakember is részt vehessen az ASLIB munkájában. Másfelől pedig az ASLIB konferenciára átlátogató kb. 300 angol könyvtárossal és dokumentalistával kívánták megismertetni a hollandiai információs szervezeteket és tevékenységüket.

Az OMKDK képviselőjében a konferencia munkájában résztvett dr. BALÁZS Sándor, LEVÁI Tamásné és VINCE Pálné az előadásokon kívül több hollandiai tájékoztatási intézményt, ill. kiállítást látogatott meg. Tanulmányutjuk legfőbb célja az volt, hogy

a/ az ASLIB konferencia előadásaiban, vitáiban és a hollandiai tájékoztatási intézmények látogatásában résztvegyenek;

b/ kapcsolatokat teremtsenek a tájékoztatásügy külföldi szakembereivel és nemzetközileg is elismert személyiségeivel.

A KONFERENCIA ELŐADÁSAI

A konferencia az információt felhasználók szükségleteit fő témaként /"the users' need"/ tűzte ki megvitatásra; ehhez kapcsolódott a különféle hollandiai tájékoztatási szervezetek tevékenységének, kü-

lönféle tájékoztatási szolgáltatásaiknak és fejlett kooperációjuknak beható ismertetése, beleértve az egyes intézmények helyszíni tanulmányozását is.

Elhangzásuk sorrendjében - összesen 5 ülészak keretében - az előadások a következő kérdéseket tárgyalták:

A hollandiai dokumentációs gyakorlat

/Előadó: Dr. C. VAN DIJK, a hágai Royal Dutch-Shell központi dokumentációs és információs szolgálatának vezetője./

A vitanyitó előadás során különös hangsúlyt kapott Hollandiának, mint kis országnak, az az alapvető, kiinduló felfogása, hogy átfogó és hatékony tájékoztató szervezetet csak megfelelő kooperációval, az alkalmazott módszerek egyszerűségével, valamint a kormányzat messzemenő támogatásával lehet megvalósítani. Egy kis ország korlátozott anyagi eszközei okozta hátrányokat ki tudja küszöbölni azáltal, ha a kis földrajzi távolságok előnyeit hasznosítja oly módon, hogy meglévő könyvtári és dokumentációs szervezeteinek tevékenységét mindenki számára messzemenően elérhetővé és hozzáférhetővé teszi. Ez elsősorban önkéntes együttműködésen alapuló ún. dokumentációs közös alapok /documentation-pool-ok/ létesítésével érhető el. Hollandiában a különböző szakmai társadalmi szervezetek /könyvtáros, dokumentációs és irattáros/ közös és együttes erőfeszítésének köszönhető, hogy a könyvtárosok és dokumentalisták közötti szétvágás és látszólagos érdekellentét teljesen megszűnt, és közösen munkálkodnak az információs áradat megfékezésén. A kormányzat az utóbbi években hathatós segítséget adott a tájékoztató intézmények - könyvtárak és dokumentációs szolgáltatások - fejlesztéséhez különösen azért, hogy saját állami szerveiben, mindenekelőtt minisztériumaiban jól működő tájékoztató irodákat, szolgálatokat épített ki, amelyek a nagyközönség számára is hozzáférhetőek. Ennek ellenére a holland tájékoztatásügyi szakemberek véleménye szerint a kormánynak még sokkal aktívabb szerepet kell vállalnia a tájékoztatásügy fejlesztésében, különösen a dokumentáció oktatásának és továbbképzési programjának szélesítésében, a tájékoztatásban felhasználható eszközök kutatásában, valamint egy jól kiegyensúlyozott országos tájékoztatási hálózat és azon belül több szakosított tájékoztatási központ létesítésével.

Kooperáció a dokumentáció területén Hollandiában

/Előadó: Dr. C.C. GRUTZNER, a holland Posta- és Telefonigazgatóság főtitkára/

Hollandiában ez idő szerint 172 tájékoztatási szervezet van, melyeknek egy része állami és ún. félállami hivatalokban, más része magánvállalatokban működik. Bár ez számszerint nem tekinthető kevés-

nek, a működő szervezetek hatékonyságát megfelelően kialakított kooperációval még meg lehet sokszorozni, különösen akkor, ha az állam, a kormányzat ezt a tevékenységet maga is ösztönzően és segítően befolyásolja. Mint kis országnak, mindenekelőtt a kooperáció gazdasági előnyeit kell szem előtt tartania, mert a tudomány és technika állandóan növekvő ütemű fejlődése, a publikációk számának hatalmas méretű növekedése, a mind nagyobb mérvű szakosodás, de ugyanakkor a tudományágak egybefonódása ezekkel lépést tartó, rohamosan fokozódó információs igényeket támaszt. A kooperáció feltételeinek, céljának és szervezeti megvalósításának részleteit már régebben kidolgozták. Egyes szakterületeken már számottevő tapasztalatokkal is rendelkezik a kooperációban működő "documentation pool"-ok területén. Ez idő szerint a hollandiai dokumentációs kooperáció 14 különböző területen valósult meg, több mint 75 intézmény, vállalat és hivatal közreműködésével; ezek között említésre méltók a következők:

- a "SAMCAD": a gépkocsigyártás és felhasználás területén, 7 intézmény együttműködésével
- a "SAWEDO": a gépipari technológia területén, 10 intézmény együttműködésével
- a "VEDOC" a közlekedés gazdaságossága területén, 10 intézmény együttműködésével
- a "SED" az alkalmazott gazdaságtan dokumentációja területén, 7 intézmény együttműködésével

továbbá egy az atomenergia területén, 5 intézmény együttműködésével

egy a faipari kutatás területén, 3 intézmény együttműködésével

egy a tengervíz sómentesítése területén, 11 intézmény együttműködésével

stb.

A fejlett belföldi együttműködés maga után vonta a nemzetközi kooperáció széleskörű kibontakozását is. E tekintetben is már jelentős eredményeket tudnak felmutatni. Öt szakterületen alakult ki nemzetközi dokumentációs kooperáció, éspedig:

az automatizálás területén 3 hollandiai, 1 luxemburgi és 2 nyugat-német intézmény együttműködésével;

a vasutügy területén 13 európai ország államvasutainak együttműködésével;

az építésügy területén 12 ország együttműködésével;

a híradástechnika területén 4 intézmény /2 holland, svájci, nyugat-német/ együttműködésével, végül

a postai területén az Európai Posta- és Távközlő Igazgatóságok Konferenciája /CEPT/ szervezet tagjainak /majdnem az összes európai ország/ együttműködésével.

A dokumentációt felhasználók öntevékenységeinek fejlesztése

/Előadó: Dr. D.J. URQUHART, a National Lending Library for Science and Technology igazgatója, Boston Spa, Anglia/

Az előadó - aki a nagy-britanniai Országos Tudományos és Műszaki Kölcsönző Könyvtárnak nemcsak igazgatója, hanem egyik megteremtője - a kutató tudós információs szükségletének vizsgálatából kiindulva arra a következtetésre jut, hogy általában a tájékoztatás bibliográfiai eszközeit és forrásait a kutató tudós nem ismeri, ezek felhasználásában nem járatos. Viszont, mivel a szakirodalom tanulmányozását neki magának kell a legtöbb esetben elvégeznie, az eszközök és források helyes ismeretére meg kell őt tanítani, hogy önmaga, öntevékenyen minél rövidebb idő alatt rábukkanjon a lényeges, neki valóban szükséges, releváns szakirodalomra. A tájékoztatásban dolgozó mérnök vagy szakirodalmi kutató csak akkor és olyan mértékben tud bizonyos szakirodalmi kutatási feladatokat a kutató tudós helyett ellátni, ha közvetlenül vele együtt dolgozik; de még ilyenkor is a szakirodalmi kutatás kitűzött célját, irányát munka közben maga nem tudja megváltoztatni, holott a szakirodalmat maga feldolgozó kutató tudós menet közben is - éppen a szakirodalom tanulmányozásának hatására - változtathat kitűzött szakirodalomkutatási tematikai célján. A kutató tudósnak már ezért is el kell sajátítania a források használatának módszereit, mégpedig lehetőleg már az egyetemi évek alatt vagy ezt követően azonnal. Minél több tájékozási segédeszközt, utmutatót, utbaigazítást kell kapnia, hogy a szakirodalommal megbirkózhassék. Még gépesített információfeldolgozás esetében is, az alapvető bibliográfiai források kezelésének elsajátítása segítheti hozzá az így tárolt szakirodalmi adatok felhasználásához. A National Lending Library sikeresen tartott már rövid időtartamu tanfolyamokat kutatók számára az ilyen ismeretek elsajátítása céljából.

Válasz a dokumentációt felhasználók öntevékenységeinek fejlesztési problémájára

/Előadó: D.J. MALTHA, a hollandiai Mezőgazdasági Kiadványok Dokumentációs Központja = PUDOC, igazgatója, Hága/

Az előadó egyes vonatkozásokban vitába szállt Dr. URQUHART megállapításaival, s rámutatott a hollandiai dokumentációs tapasztalatok ismertetése során a képzett tájékoztató mérnökök, szakirodalmi kutatók igénybevételének és továbbképzésének szükségességére. Szerinte a dokumentációs szolgáltatások a kutatóknak is mindenképpen ak-

tív segítséget adnak, bár elsősorban az ipar és mezőgazdaság, a termelésben dolgozó mérnökök, a mezőgazdaságban tevékeny szakemberek számára nélkülözhetetlenek; ez utóbbiakat ui. a legritkábban lehet rávenni, hogy az irodalomban öntevékenyen kutassanak. Az aktív, passzív és figyelőszolgálat-jellegű dokumentációs szolgáltatások hasznát elemezve, külön kitért e szolgáltatások propagandájára, kedvelt-tételére és a szolgáltatások differenciáltságának, gyorsaságának és hatékonyságának állandóan és folyamatosan megkívánt korszerűsítésére és fejlesztésére.

A vezetés mint intellektuális kihívás

/Előadók: B.R. ASTON és M.B. BRODIE, az Administrative Staff College tudományos főmunkatársa és kutatási igazgatója, Hanley-on-Thames/

Az előadás bevezetőjében azokról a szellemi követelményekről volt szó, amelyekkel a vezetőknek rendelkezniük kell ahhoz, hogy könnyű bonyolult irányítási és szervezési feladatait a megfelelő tájékoztatottsággal felvértezve láthassák el. A vezetés és irányítás komplex feladatait és szervezetét olyan elemezhető és változtatható rendszereknek tekintik, amelyek matematikailag leírhatók, és a matematikai absztrakció hozzásegíthet e rendszerek dinamikus és állandó fejlesztéséhez.

A KONFERENCIÁHOZ KAPCSOLÓDÓ LÁTOGATÁSOK

Az előadások és az ezt követő viták mindenkor a délelőtti órákban zajlottak le, míg a délutánokat a konferencia 350 résztvevője 24, előzetes választás szerint meglátogatható, különböző holland könyvtár és tájékoztatási intézmény megtekintésével töltötte. A magyar delegáció két intézmény tanulmányozásában és az IBM európai vezetősége által rendezett, az IBM könyvtáraiban alkalmazott gépek bemutatását célzó kiállítás megtekintésében vett részt.

Meglátogattuk a holland Gazdasági Minisztérium keretében működő Gazdasági Információs és Exportfejlesztési Igazgatóság GAZDASÁGI TÁJÉKOZTATÁSI SZOLGÁLAT-át Hágában. Ez a Szolgálat kiemelkedő tájékoztatási munkát végez a holland kereskedelem és ipar, valamint a holland kormány részére az alkalmazott közgazdaság minden vonatkozásában. Publikációs tevékenysége is igen jelentős és hatalmas speciális könyv- és folyóiratgyűjteménnyel rendelkezik. /E tájékoztatási szolgálat tevékenységéről részletesebben fogunk még beszámolni a TMT egyik legközelebbi számában./

Amszterdamban alkalmunk volt a holland AUTOMATIKUS INFORMÁCIÓ-FELDOLGOZÓ KUTATÓINTÉZET KÖNYVTÁRÁNAK ÉS DOKUMENTÁCIÓS SZOLGÁLAT-ának tevékenységét tanulmányozni. Az automatikus /elektronikus/ adatfel-

dolgozás területén nemzetközi dokumentációs kooperáció keretében ez a szolgálat a fenntartó kutatóintézet részére gyűjti, feltárja és feldolgozza a dokumentumokat és információkat, részben szekunder kiadványban, részben elemző szemlék és adattár formájában. /E szolgálat tevékenységéről ugyancsak külön cikk keretében még részletesebben be fogunk számolni a TMT olvasóinak./

Az IBM európai vállalatainak könyvtárai Amszterdamban kiállítást rendeztek az általuk alkalmazott gépesítési módszerekről.

A kiállítás megtekintése előtti előadáson rövid beszámolót tartott az ausztriai és a nyugat-német IBM-központ, valamint a La Gaude-i kutatólaboratórium egy-egy vezetője. Európai tájékoztatási szervezeteik központja a La Gaude-i kutatólaboratórium, amelynek információkat tároló központi gépesítettjához közvetlen vonallal vannak az összes IBM-gyárak /és valószínűleg nagyobb kirendeltségek/ bekötve. A gépbe betáplálják minden az IBM-konszernt érintő információt, valamint az általuk fellelt és az IBM profiljába tartozó vagy róla szóló szakcikket. A számukra érdekes dokumentumokról mikrofilmet és referátumot készítenek, s a referátumot teljes egészében - tárgyszavazás nélkül - betáplálják a gépbe.

A feldolgozott információk nagyságrendjére jellemző, hogy a La Gaude-i laboratórium Recordak felvételével napi 1200 mikrofilmet készít.

Bemutatták az IBM 870-es és az IBM-360-as rendszert; az előbbi működés közben, míg az utóbbi demonstratív módon dolgozott; csak a kiíró szerkezetet üzemeltették.

Az amszterdami kiállítási csarnokot egy közvetlen vonallal kötötték össze a londoni gépközponttal és így Londonból Amszterdamban lehetett információt kikeresni.

Az egyes ülészakok és látogatások után az esti órákban több témában kisebb munkabizottságok üléseztek az előadásokon felmerült egyes részproblémák megvitatása céljából. Ilyen résztémák voltak többek között:

- a/ a koordinált index felhasználásának tapasztalatai;
- b/ az információt felhasználók pszichológiája;
- c/ az elektronikus számítógépek alkalmazása stb.

Az ASLIB konferencia utolsó napján a résztvevők a holland kulturális minisztérium vendégeiként megtekintették a rotterdami kikötőt. E hajókiránduláson tartották a konferencia záróülését is, amely alkalommal az ASLIB elnökén és igazgatóján kívül a holland vendéglátók nevében a holland kulturális minisztérium kiküldötte is felszólalt.

ÁLTALÁNOS BENYOMÁSOK

Az ASLIB konferencia megrendezése példászerű volt; nemcsak azért, mert az elhangzott előadások többsége élénk visszhangot keltett és értékes, baráti vita alakult ki, hanem különösen amiatt, mert az egyes ülészek elnökei ügyes kommentárjukkal és a vita "észrevehetetlen" irányításával az érdeklődést teljes mértékben ébren tarták tartani. Az előadások közötti szünetekben, a fogadásokon és a kirándulásokon bő alkalom nyílt arra, hogy a résztvevő szakemberekkel szakmai részletkérdéseket is meg lehessen vitatni. Mindvégig az volt a benyomásunk, hogy a tájékoztatói szakemberek mindenkor készek a baráti, segítőkész együttműködésre.

A tanulmányut legfőbb tanulsága: egy kis országnak, mint Hollandiának az a sikeres és bevált törekvése, hogy az anyagi és pénzügyi eszközöket meg lehet sokszorozni átgondolt és önkéntesen vállalt kooperációval, még akkor is, ha a kooperáció és az ezt nyomán követő koordinálás bizonyos központi megoldásokat helyez előtérbe. A könyvtári és információfeldolgozásra alkalmazott módszerek mindegyike racionalisak és gazdaságosak. A kapott különféle ismertető és tájékoztatók beható tanulmányozása számos ügyes és követésre méltó megoldást kínál.

Mrs. VINCE, V.: The 40th Conference of the ASLIB, held in Scheveningen, 1966.

The leading topic of the Association of Special Libraries and Information Bureaux's Conference in Holland in September centred around the discussion of the user's needs. The five delivered papers at the sessions gave an overall picture on trends of development of information services in Holland and their results. They also helped to examine from various points of view the needs of the different levels of users. The presentations of the papers were followed by a lively discussion, during which several other problems, including those of training, mechanization in information, etc., were raised.

Both the papers and the debate, as well as the study trips during the Conference have shown that Holland, as a small country, tries to improve the efficiency of its information services by bringing about a wide scale of national and international co-operation among existing information organizations, whether they function as a governmental or government-assisted body or within the scope of private enterprises.

The fact that the ASLIB Conference has been organized this year

for the first time abroad, in Holland, also aimed to further international co-operation and division of labour in the field of information activity.

∴∴∴

ВИНЦЕ В.: 40 конференция Ассоциации специальных библиотек и информационных бюро /АСЛИБ/ в Шевенингене в 1966 году

На повестке дня конференции Ассоциации специальных библиотек и информационных бюро Великобритании /АСЛИБ/, состоявшейся в сентябре месяце сего года, в качестве основной темы обсуждались потребности потребителей информации.

На основании зачитанных пяти докладов участники конференции получили общую картину о развитии и о достигнутых результатах в области информации Голландии с одной стороны, и с другой стороны, они с разных сторон смогли рассмотреть запросы отдельных слоев населения, пользующихся информацией. Докладам последовала оживленная дискуссия, в ходе которой шла речь о многочисленных проблемах информации, включая и подготовку кадров, механизацию и т.д.

На основании докладов, прений по докладам и научных экскурсий, проведенных в рамках конференции, стало ясно, что Голландия, будучи небольшой страной, стремится повысить эффективность информации путем осуществления в широких кругах отечественного и международного сотрудничества между информационными организациями, действующими в составе государственных, полугосударственных либо частных учреждений.

Конференция Ассоциации специальных библиотек и информационных бюро /АСЛИБ/ состоявшаяся в этом году впервые за границей, в Голландии, предусматривала цель развития международного сотрудничества и разделения труда.

°°°

Frau VINCE, V.: Die 40. ASLIB-Konferenz in Scheveningen, 1966.

Im Mittelpunkt der in Holland, im September 1966 vom Verband der Fachbibliotheken und Dokumentationsstellen in Grossbritannien /ASLIB/ veranstalteten Konferenz war das Thema und die Diskussion der Anforderungen an das Informationswesen vom Standpunkt der Gebraucher /"the user's need"/. Auf Grund der fünf Vorträge war es möglich einerseits ein umfassendes Bild über die Entwicklungsrichtungen des Informationswesens in Holland und über die erzielten Ergebnisse zu gewinnen, andererseits gelang es die Bedürfnisse der einzelnen Gruppen von Informationsverbrauchern von verschiedenen Gesichtspunkten zu untersuchen. Nach den Vorträgen entwickelte sich eine rege Diskussion; anhand dieser wurden zahlreiche Probleme der Informationstätigkeit, unter anderen auch die Ausbildung, die Mechanisierung usw. erörtert.

Sowohl die Vorträge als auch die Diskussion und die im Rahmen der Konferenz organisierten Studienausflüge zeugten davon, dass in Holland, in einem kleinen Land versucht wird die Wirksamkeit der Information derart zu erhöhen, dass sowohl zwischen den staatlichen und halbstaatlichen, als auch zwischen den im Rahmen der Privatunternehmen funktionierenden Informationsorganen eine weitumfassende nationale und internationale Kooperation ausgebaut wird.

Das Ziel der in diesem Jahre zum ersten Mal in Holland, also für die ASLIB im Ausland stattgefundenen Konferenz war, die Weiterentwicklung einer internationalen Kooperation und die Arbeitsteilung in der Informationstätigkeit zu fördern.

